

Datum

2024-01-22

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2023-1729

Yttrande

Till

Justitiedepartementet

Remiss Justitiedepartementet - Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott (Ds 2023:31)**Ju2023/02781****Yttrande**

Polismyndigheten har gett uttryck för ett behov av möjligheten att som yttersta åtgärd införa säkerhetszoner i syfte att kunna komma åt farliga föremål som annars kan komma till brottslig användning av gängkriminella. Bristande evidens för att säkerhetszoner verkligen leder till önskad effekt i kombination med de uppenbara riskerna för att de enskildas rättigheter inte i tillräckligt hög grad tillgodoses med nuvarande lagstiftning gör att Malmö stad avstyrker förslaget. Malmö stad vill lämna följande synpunkter.

I likhet med vad som framhålls i promemorian anser Malmö stad att införandet av säkerhetszoner medför en ökad risk att barn och vuxna som bor eller vistas i området kan uppleva åtgärden som stigmatiserande. Detta kan komma att utnyttjas av krafter som ser en möjlighet att driva på polariseringen och skapa social oro. Föreslagen lagstiftning kan i slutändan leda till bristande tillit till myndigheter i områden där denna redan är låg och försvåra polisens förtroendeskapande och relationsbyggande arbete, liksom invånarnas villighet att till exempel vittna. Polisen har redan i dag långtgående befogenheter att visitera personer som exempelvis misstänks bära kniv eller narkotika.

Det föreligger en ökad risk för att enskilda som kroppsvisiteras kan uppfatta det som en kränkning av den personliga integriteten eller diskriminerade. Ur rättssäkerhetssynpunkt anser Malmö stad att det bör vara en absolut förutsättning för genomförandet av den nya lagstiftningen att de enskildas rättigheter stärks på olika sätt. Mot bakgrund av den snäva tidsramen som är satt för införandet av de nya polisiära befogenheterna finns det som Malmö stad ser det inget utrymme för att hinna genomföra några sådana ändringar i lagtexten.

I enlighet med vad JO, JK och Brå har framfört om vikten av en rättssäker hantering anser Malmö stad att det i lagtexten ska finnas ett uttryckligt krav på att samtliga kroppsvisitationer och husrannsakingar enligt polislagen noga dokumenteras så att de enskilda ingripandena och skälen för dessa går att urskilja i efterhand. Det är en förutsättning för att den enskilde

ska kunna ta tillvara sin rätt och för att det ska gå att följa upp kroppsvisitationer ur ett lika-behandlingsperspektiv.

Malmö stad noterar att förslag om att det nuvarande förbudet mot diskriminerande bemötande ska utvidgas till att omfatta polismäns åtgärder i förhållande till allmänheten har remitterats och bereds för närvarande hos regeringen (SOU 2021:94). Eftersom det med nuvarande bestämmelser endast är möjligt för den enskilde att rikta klagomål till JO och JK bör diskriminerande bemötande utvidgas till att omfatta polismans åtgärder så att det i händelse av upplevd diskriminering blir möjligt för den enskilde att vända sig till Diskrimineringsombudsmannen, DO.

Det är olyckligt att utredningen inte belyser ett barnrättsperspektiv och därför vill Malmö stad understryka vikten av att särskild aktsamhet och hänsyn ska tas vid visitation av barn och att mindre ingripande åtgärder i första hand ska väljas. Det bör uttryckligen framgå av lagtexten att särskild aktsamhet och hänsyn ska tas vid visitation av barn och möjlighet till avskildhet vid kroppsvisitation ska finnas. I andra hand bör det framgå av föreskrifter till polislagen.

Det bör införas en mening i polislagen med innebörden att i det fall ett barn under 15 år kroppsvisiteras ska vårdnadshavare underrättas. Syftet är att vårdnadshavare ska ges möjlighet att ta sitt ansvar och även stödja barnet vid en eventuell upplevd kränkning. Barn är skyddsvärda och det är också uppenbart att det kan spå på misstron mot myndigheter, i detta fall Polismyndigheten, om barn och unga kroppsvisiteras utan att vårdnadshavare underrättas. I förekommande fall är det av vikt att även anmäla till socialtjänsten om det finns anledning till oro för ett barn.

För att motverka bristande tillit till myndigheter i områden där denna redan är låg krävs en god kommunikation som involverar kommunala företrädare. Polismyndighetens skyldighet att rådgöra med kommunen bör kunna hanteras genom att lokala överenskommelser träffas mellan polisen och kommunen.

Malmö stad förordar att beslut om säkerhetszoner fattas av åklagare eller domstol.

Malmö stad instämmer i förslaget om att beslut att införa en säkerhetszon ska kunna överklagas av den som är berörd till allmän förvaltningsrätt om beslutet har eller är ägnat att få faktiska – och inte obetydliga – verkningar som även påverkar den som överklagar. Som exempel på enskilda som kan tänkas ha ett berättigat intresse nämns näringsidkare som har sin verksamhet inom en säkerhetszon. Malmö stad anser att om ett beslut får faktiska verkningar exempelvis genom att boende eller de som bedriver verksamhet i området undviker att vistas utomhus bör de därmed anses beröras av beslutet på ett sådant sätt att även de är klagoberättigade. Även föreningar kan på motsvarande vis komma att påverkas av beslutet. Om beslutet förlängs att gälla längre än stipulerade två veckor bör det tillmätas betydelse vid bedömningen av om den enskilde har klagorätt eller ej.

Utredningen anger att de utökade befogenheterna bara ska gälla på allmän plats och i transportmedel på sådan plats. Begreppet allmän plats definieras på olika sätt i lagtexten och det finns därför en risk för olika tolkningar. Möjligen skulle ”plats dit allmänheten har tillträde” (jfr 7 § kamerabevakningslagen [2018:1200]) vara en tydligare formulering.

Ordförande

.....
Katrin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Agnes Wemme
.....

Helena Nanne (M) reserverar sig mot beslutet och avser lämna in en skriftlig reservation.